

Zbigniew Pawlak, Andrzej Smoleń

Sport kwalifikowany jako wyznacznik rozwoju lokalnego i regionalnego

Ekonomiczne Problemy Usług nr 79, 109-124

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zbigniew Pawlak

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Andrzej Smoleń

Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie

**SPORT KWALIFIKOWANY
JAKO WYZNACZNIK ROZWOJU LOKALNEGO
I REGIONALNEGO**

Wstęp

Prowadzenie działalności przez znane organizacje sportowe, w tym zawodowe kluby sportowe, ligi zawodowe czy innych organizatorów (promotorów) sportu kwalifikowanego (wyczynowego), w różnych regionach kraju może być skutecznym sposobem promowania tych regionów. Do „odkrycia” promocyjnych walorów sportu kwalifikowanego przez władze samorządowe przyczyniły się częściowo także obowiązujące do 2005 roku przepisy prawne ograniczające możliwości finansowego wspierania przez samorzady klubów sportowych o statusie spółek kapitałowych. Wiele polskich samorządów przed wejściem w życie art. 2 Ustawy o sporcie kwalifikowanym z 29 lipca 2005 roku, chcąc wspierać rozwój sportu profesjonalnego, robiło to poprzez promocję, aby nie stwarzać regionalnym izbom obrachunkowym powodów do podważania takich decyzji [Cajsel, 2006].

W nowoczesnej polityce regionalnej władze samorządowe muszą uwzględnić podejście marketingowe oraz kierować się zasadami konkurencyjności [Szafranek, 2011]. Sport jest coraz częściej postrzegany jako jeden z determi-

nantów konkurencyjności miast i regionów. Dostrzegane są też szanse rozwoju miast i regionów dzięki organizowaniu dużych przedsięwzięć sportowych [Szromnik, 2010].

W artykule przyjęto hipotezę, że najbardziej rozpoznawalne są spółki kapitałowe w sporcie kwalifikowanym, w tym zwłaszcza zawodowe kluby sportowe zakładane (w przeszłości i aktualnie) w regionach i miejscowościach najbardziej zurbanizowanych.

W celu uzasadnienia tej hipotezy:

- a) zidentyfikowano spółki kapitałowe w sporcie kwalifikowanym (w tym zwłaszcza zawodowe kluby sportowe) powstałe po rozpoczęciu transformacji systemowej w Polsce, czyli w latach 1989–2010;
- b) rozpoznano miejsca ich lokalizacji z uwzględnieniem miejscowości, powiatu, województwa;
- c) wybrano 25 najbardziej rozpoznawalnych zawodowych klubów sportowych w Polsce oraz oceniono poziom zurbanizowania miejscowości i regionów, w których mieściły się siedziby tych klubów.

Do identyfikacji spółek kapitałowych w sporcie kwalifikowanym oraz miejsc ich lokalizacji korzystano z baz danych Głównego Urzędu Statystycznego, Krajowego Rejestru Sądowego (w tym skróconych odpisów KRS) i Info Veriti [Smoleń, Pawlak, 2009].

Zidentyfikowanie powiatów, województw, w których zlokalizowane zostały poszczególne spółki, było możliwe dzięki danym GUS. W ocenie poziomu zurbanizowania miejscowości uwzględniono między innymi liczbę ludności, w których miały siedziby analizowane podmioty, oraz poziom uprzemysłowienia regionu [*Ludność...*, 2010].

W ocenie rozpoznawalności klubów uwzględniono ich osiągnięcia sportowe, wiek (tradycję) oraz poziom popularności dyscyplin sportowych rozwijanych w tych klubach.

Uznano, że w przypadku empirycznego potwierdzenia przyjętej hipotezy obecność „markowych” klubów sportowych o statusie spółek kapitałowych w określonych miejscowościach Polski można traktować jako jeden z wyznaczników rozwoju lokalnego i regionalnego.

Spółki kapitałowe w sporcie kwalifikowanym w Polsce w układzie terytorialnym

W załączniku do artykułu zamieszczono zbiorcze zestawienie klubów sportowych oraz innych podmiotów zajmujących się organizacją i promowaniem sportu zawodowego w Polsce (w tym lig zawodowych) o statusie spółek kapitałowych utworzonych w latach 1989–2010 z uwzględnieniem miejsca ich lokalizacji (miejscowości i województwa).

Zestawienie liczbowe powiatów i miejscowości w poszczególnych województwach, w których zlokalizowane były spółki kapitałowe w sporcie kwalifikowanym, przedstawiono w tabeli 1. W tabelach 2–4 przedstawiono kolejno liczbę powiatów, w których prowadziły działalność spółki sportowe, ich liczbę w poszczególnych powiatach oraz poziom „nasylenia” poszczególnych powiatów (grodzkich i ziemskich) tymi spółkami.

Tabela 1

Zestawienie liczbowe powiatów i miejscowości w poszczególnych województwach, w których zlokalizowano spółki kapitałowe w sporcie kwalifikowanym

Lp.	Nazwa województwa	Liczba powiatów ogółem, w których prowadziły działalność spółki sportowe	Liczba powiatów grodzkich, w których prowadziły działalność spółki sportowe	Liczba powiatów ziemskich, w których prowadziły działalność spółki sportowe	Liczba miast, w których prowadziły działalność spółki sportowe	Liczba wsi, w których prowadziły działalność spółki sportowe
1.	dolnośląskie	6	2	4	5	1
2.	kujawsko-pomorskie	5	3	2	4	1
3.	lubelskie	3	2	1	3	0
4.	lubuskie	2	2	0	2	0
5.	łódzkie	3	1	2	3	1
6.	małopolskie	5	2	3	5	1
7.	mazowieckie	7	3	4	6	1
8.	opolskie	3	1	2	3	0
9.	podkarpackie	1	1	0	1	0
10.	podlaskie	2	1	1	2	1
11.	pomorskie	6	4	2	6	1
12.	śląskie	17	14	3	19	0
13.	świętokrzyskie	2	1	1	2	0
14.	warmińsko-mazurskie	2	1	1	2	0
15.	wielkopolskie	5	2	3	5	2
16.	zachodniopomorskie	3	2	1	3	0
Razem		72	42	30	71	9

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2

Liczba spółek w sporcie kwalifikowanym w poszczególnych powiatach

Lp.	Nazwa województwa	Liczba spółek we wszystkich powiatach	Liczba spółek w powiatach grodzkich	Liczba spółek w powiatach ziemskich
1.	dolnośląskie	16	11	5
2.	kujawsko-pomorskie	11	8	3
3.	lubelskie	4	3	1
4.	lubuskie	3	3	0
5.	łódzkie	11	7	4
6.	małopolskie	13	9	4
7.	mazowieckie	24	20	4
8.	opolskie	3	1	2
9.	podkarpackie	2	2	0
10.	podlaskie	3	2	1
11.	pomorskie	18	14	4
12.	śląskie	25	19	5
13.	świętokrzyskie	2	1	1
14.	warmińsko-mazurskie	2	1	1
15.	wielkopolskie	12	8	3
16.	zachodniopomorskie	4	3	1
Razem		153	114	39

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 3

Liczba spółek w sporcie kwalifikowanym przypadających na jeden powiat

Lp.	Nazwa województwa	Liczba spółek na jeden powiat ogółem	Liczba spółek na jeden powiat grodzki	Liczba spółek na jeden powiat ziemski
1.	dolnośląskie	0,55	3,67	0,19
2.	kujawsko-pomorskie	0,48	2,00	0,16
3.	lubelskie	0,17	0,75	0,05
4.	lubuskie	0,21	1,50	0,00
5.	łódzkie	0,46	2,33	0,19
6.	małopolskie	0,59	3,00	0,21
7.	mazowieckie	0,57	4,00	0,11
8.	opolskie	0,25	1,00	0,18
9.	podkarpackie	0,08	0,50	0,00
10.	podlaskie	0,18	0,67	0,07
11.	pomorskie	1,00	4,00	0,25
12.	śląskie	0,69	1,05	0,29
13.	świętokrzyskie	0,14	1,00	0,08
14.	warmińsko-mazurskie	0,10	0,50	0,05
15.	wielkopolskie	0,34	2,25	0,10
16.	zachodniopomorskie	0,19	1,00	0,06
Średnio		0,44	1,78	0,12

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4

Poziom „nasylenia” poszczególnych powiatów (grodzkich i ziemskich)
spółkami kapitałowymi w sporcie kwalifikowanym

Lp.	Nazwa województwa	Procent powiatów ogółem, w których prowadzą działalność spółki	Procent powiatów grodzkich, w których prowadzą działalność spółki	Procent powiatów ziemskich, w których prowadzą działalność spółki
1.	dolnośląskie	20,6	66,7	15,4
2.	kujawsko-pomorskie	21,7	75,0	10,5
3.	lubelskie	12,5	50,0	5,0
4.	lubuskie	14,3	100,0	0,0
5.	łódzkie	12,5	33,3	9,5
6.	małopolskie	22,7	66,7	15,8
7.	mazowieckie	16,7	60,0	10,8
8.	opolskie	25,0	100,0	18,2
9.	podkarpackie	4,0	25,0	0,0
10.	podlaskie	11,8	33,0	7,1
11.	pomorskie	30,0	100,0	12,5
12.	śląskie	47,2	73,7	17,6
13.	świętokrzyskie	14,3	100,0	7,7
14.	warmińsko-mazurskie	9,5	50,0	5,3
15.	wielkopolskie	14,3	50,0	10,0
16.	zachodniopomorskie	14,3	66,7	5,6
Średnio		19,0	65,0	9,6

Źródło: opracowanie własne.

W ujęciu procentowym relatywnie najwięcej spółek kapitałowych w sporcie kwalifikowanym prowadziło swoją działalność w województwach: śląskim – 16,3%, mazowieckim – 15,7%, pomorskim – 11,8%, dolnośląskim – 10,4%, małopolskim – 8,5%, wielkopolskim – 7,8%. Do województw, w których prowadziło działalność najmniej spółek kapitałowych w sporcie kwalifikowanym, należały województwa: podkarpackie (1,3%), świętokrzyskie (1,3%), warmińsko-mazurskie (1,3%), lubuskie, podlaskie i opolskie (2,0%).

W województwie **śląskim** prowadziło działalność 25 spółek kapitałowych w sporcie kwalifikowanym. Swoje siedziby miały w 19 miastach. Najwięcej spółek zlokalizowano w Bielsku-Białej (3), Sosnowcu (3), Bytomiu (2), Częstochowie (2). Zdecydowana większość spółek (80%) miała swoje siedziby na terenie powiatów grodzkich. Odsetek powiatów ogółem, w których znalazły siedziby analizowane spółki, wynosił 47,2, odsetek ten w przypadku powiatów grodzkich i ziemskich wynosił odpowiednio 73,7 i 17,6.

W województwie **mazowieckim** działalność prowadziły 24 spółki kapitałowe w sporcie kwalifikowanym. Swoje siedziby miały w sześciu miastach: Warszawie (17), Radomiu (2), Mińsku Mazowieckim (1), Płocku (1), Pruszkowie (1), Ząbkach (1) oraz we wsi Pęcław (1). Spośród 24 spółek 19 (79,2%) miało swoje siedziby na terenie powiatów grodzkich (Warszawa, Radom). Odsetek powiatów ogółem, w których znalazły siedziby analizowane spółki, wynosił 16,7. Odsetek ten w przypadku powiatów grodzkich i ziemskich wynosił odpowiednio 60,0 i 10,8.

W województwie **pomorskim** działalność prowadziło 18 spółek kapitałowych w sporcie kwalifikowanym. Swoje siedziby miały w sześciu miastach: Gdańsku (7), Gdyni (5), Sopocie (1), Kwidzynie (1), Słupsku (1), Stargardzie Gdańskim (1) oraz we wsi Zaskoczyn (1). Spośród 18 spółek 14 (78,8%) miało swoje siedziby na terenie powiatów grodzkich (Gdańsk, Gdynia, Sopot, Słupsk). Odsetek powiatów ogółem, w których znalazły siedziby analizowane spółki, wynosił 30,0. Odsetek ten w przypadku powiatów grodzkich i ziemskich wynosił odpowiednio 100,0 i 12,5.

W województwie **dolnośląskim** działalność prowadziło 16 spółek kapitałowych w sporcie kwalifikowanym. Swoje siedziby miały w pięciu miastach: Wrocławiu (10), Wałbrzychu (2), Jeleniej Górze (1), Lubinie (1), Zgorzelcu (1) oraz we wsi Królewska Wola. Spośród 16 spółek 11 (68,7%) miało swoją siedzibę na terenie powiatów grodzkich (Wrocław, Jelenia Góra). Odsetek powiatów ogółem, w których znalazły siedziby analizowane spółki, wynosił 20,6. Odsetek ten w przypadku powiatów grodzkich i ziemskich wynosił odpowiednio 66,7 i 15,4.

W województwie **małopolskim** powołano do życia 13 spółek kapitałowych w sporcie kwalifikowanym. Swoje siedziby miały w pięciu miastach: Krakowie (6), Nowym Targu (2), Tarnowie (2), Oświęcimiu (1), Niepołomicach (1) oraz we wsi Zgłobice (1). Spośród 13 spółek 8 (61,5%) miało swoje siedziby na terenie powiatów grodzkich (Kraków, Tarnów). Odsetek powiatów ogółem, w których znalazły siedziby analizowane spółki, wynosił 22,7. Odsetek ten w przypadku powiatów grodzkich i ziemskich wynosił odpowiednio 66,7 i 15,8.

W województwie **wielkopolskim** prowadziło działalność 12 spółek. Swoje siedziby miały w pięciu miastach: Poznaniu (1), Ostrowie Wielkopolskim (1),

Pniewach (1), Lesznie (1), Borku Wielkopolskim (1). Spośród 12 spółek 9 (75,0%) miało swoją siedzibę na terenie powiatów grodzkich (Poznań, Leszno). Odsetek powiatów ogółem, w których znalazły siedziby analizowane spółki, wynosił 34,3. Odsetek ten w przypadku powiatów grodzkich i ziemskich wynosił odpowiednio 50,0 i 10,0.

Większość spółek kapitałowych w sporcie kwalifikowanym w 13 województwach miała swoje siedziby na terenie powiatów grodzkich. W województwie opolskim dwie spośród trzech spółek prowadziły działalność na terenie powiatów ziemskich. W województwie świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim, gdzie działalność prowadziły łącznie cztery spółki (po dwie w każdym województwie), liczba spółek w powiatach grodzkich i ziemskich była jednokowa (po jednej spółce w powiatach grodzkich i ziemskich).

Większość powiatów grodzkich w 10 województwach miała na swoim terenie spółki kapitałowe w sporcie kwalifikowanym.

W województwach lubelskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim dokładnie połowa powiatów grodzkich miała na swoim terenie spółki kapitałowe w sporcie kwalifikowanym. Relatywnie najmniej spółek kapitałowych utworzono w powiatach grodzkich województw: podkarpackiego, łódzkiego, podlaskiego. W tych województwach mniej niż 50% powiatów grodzkich miało na swoim terenie tego typu spółki.

Do największych aglomeracji w Polsce należą miasta wojewódzkie. Interesujące było zatem poszukiwanie odpowiedzi na pytanie: jaką liczbę i jaki odsetek spółek kapitałowych w sporcie kwalifikowanym utworzono w tego typu aglomeracjach?

Zestawienie spółek kapitałowych w sporcie kwalifikowanym w Polsce w miastach wojewódzkich przedstawiono w tabeli 5. Z danych w niej zamieszczonych wynika, że w 16 miastach wojewódzkich w Polsce powołano do życia 70 spółek kapitałowych w sporcie kwalifikowanym, czyli 45,8% wszystkich tego typu podmiotów w Polsce. Relatywnie najwięcej spółek utworzono w największych aglomeracjach, takich jak Warszawa (17), Wrocław (10), Gdańsk (7), Łódź (6), Poznań (6), Kraków (6).

Tabela 5

Zestawienie liczbowe spółek kapitałowych w sporcie kwalifikowanym w Polsce
zlokalizowanych w miastach wojewódzkich

Lp.	Miasta wojewódzkie*	Liczba	Stosunek spółek w danym mieście wojewódzkim do wszystkich spółek w miastach wojewódzkich (%)
1.	Wrocław	10	14,3
2.	Bydgoszcz	5	7,1
3.	Lublin	2	2,9
4.	Zielona Góra	2	2,9
5.	Łódź	6	8,6
6.	Kraków	6	8,6
7.	Warszawa	17	24,3
8.	Opole	1	1,4
9.	Rzeszów	2	2,8
10.	Białystok	1	1,4
11.	Gdańsk	7	10,0
12.	Katowice	1	1,4
13.	Kielce	1	1,4
14.	Olsztyn	1	1,4
15.	Poznań	6	8,6
16.	Szczecin	2	2,9
	Ogółem	71	100,0

* Wpisane według kolejności alfabetycznej województw podanych w tabelach 1–4.

Źródło: opracowanie własne.

W tabeli 6 zamieszczono 25 najbardziej rozpoznawalnych klubów sportowych w Polsce o statusie spółek kapitałowych oraz wielkość aglomeracji, w których miały one swoje siedziby. Do najbardziej rozpoznawalnych klubów sportowych zaliczono te, które w latach 2001–2010 miały największe osiągnięcia sportowe mierzone liczbą medali na MP (złoty, srebrny, brązowy) [Smoleń, Pawlak, 2010]. Dodatkowymi kryteriami były: tradycja klubów (liczba lat od założenia klubu, stowarzyszenia, którego tradycję kontynuowała analizowana spółka) oraz popularność danej dyscypliny sportu. Przyjętym kryteriom rozpoznawalności klubów nadano wagi 0,5; 0,3; 0,2.

Tabela 6

Zestawienie 25 najbardziej rozpoznawalnych klubów sportowych w Polsce
o statusie spółek kapitałowych

Lp.	Nazwa klubu	LPOS (OW)	LPT (OW)	LPP (OW)	PRK (OW)
1.	Wisła Kraków SA (PN)	12,0	9,36	6,0	27,36
2.	Basketball Investments SA (K)	13,5	5,76	3,0	22,26
3.	Piłkarski Legia Warszawa SSA (PN)	7,5	8,46	6,0	21,96
4.	Wisła Płock SA (PR)	12,0	5,67	3,0	20,67
5.	Klub Piłki Siatkowej Skra Bełchatów SA (PS)	9,5	7,20	3,0	19,70
6.	MKS Cracovia (H)	6,5	9,36	3,0	18,36
7.	KSP Polonia Warszawa (PN)	2,5	8,91	6,0	17,41
8.	Trefl SA (K)	13,0	1,35	3,0	17,35
9.	KKS Lech Poznań SA (PN)	3,0	7,92	6,0	16,92
10.	Dwory Unia SSA (H)	7,0	5,76	3,0	15,76
11.	Wojas-Podhale SSA (H)	5,0	7,02	3,0	15,02
12.	Śląsk Wrocław (K)	5,5	5,67	3,0	14,17
13.	Asseco Resovia SA (PS)	1,5	9,45	3,0	13,95
14.	Klub Sportowy Toruń Unibax SA (Ż)	6,5	4,32	3,0	13,82
15.	Zagłębie Lubin SA (PN)	2,0	5,76	6,0	13,76
16.	Unia Leszno SSA w Lesznie (Ż)	4,0	6,48	3,0	13,48
17.	Unia Tarnów SSA (Ż)	3,0	7,38	3,0	13,38
18.	Klub Koszykarski Polonia Warszawa SA (K)	1,0	8,91	3,0	12,91
19.	Wrocławskie Towarzystwo Sportowe SA (Ż)	3,5	5,40	3,0	11,90
20.	AZS Częstochowa SA (PS)	3,0	5,85	3,0	11,85
21.	Zielonogórski Klub Żużlowy SA (Ż)	3,0	5,76	3,0	11,76
22.	ZAKSA Kędzierzyn-Koźle SA (PS)	3,0	5,67	3,0	11,67
23.	Koszykarski KS Turów Zgorzelec SA (K)	3,0	5,58	3,0	11,58
24.	KS Jastrzębski Węgiel SA (PS)	3,5	4,59	3,0	11,09
25.	AZS – UWM Olsztyn SA (PS)	1,5	5,40	3,0	9,90

Objaśnienia:

LPOS (OW) – ocena ważona za osiągnięcia sportowe obliczona według wzoru: $LPOS (OW) = 0,5 \times LPOS$;

LPT (OW) – ocena ważona za tradycję obliczona według wzoru: $LPT (OW) = 0,3 \times LPT$;

LPP (OW) – ocena ważona z tytułu popularności dyscypliny sportowej obliczona według wzoru: $LPP (OW) = 0,2 \times LPP$;

PRK (OW) – ocena ważona rozpoznawalności klubu liczona jako suma trzech wcześniej wymienionych ocen ważonych.

Źródło: opracowanie własne.

Poziom rozpoznawalności klubów (spółek), przedstawiony w tabeli 6 mierzono za pomocą oceny ważonej według wzoru:

$$PRK (OW) = LPOS (OW) + LPT (OW) + LPP (OW),$$

gdzie:

- PRK (OW) – ocena ważona poziomu rozpoznawalności klubów,
- LPOS (OW) – ocena ważona za osiągnięcia sportowe,
- LPT (OW) – ocena ważona za tradycję,
- LPP (OW) – ocena ważona za popularność dyscypliny sportowej rozwijanej w klubach.

Maksymalną liczbę punktów za osiągnięcia sportowe, tradycję i popularność rozwijanych dyscyplin sportowych ustalono na poziomie 30 punktów. Taką ich liczbę za osiągnięcia sportowe mógł uzyskać klub, który w badanym okresie, czyli w latach 2001–2010, był 10-krotnie mistrzem Polski. Za medale na mistrzostwach Polski przyznawano odpowiednio: 3, 2 punkty i 1 punkt. Do maksymalnej liczby 30 punktów za osiągnięcia sportowe najbardziej się zbliżyła spółka Basketball Investments SA, prowadząca drużynę Lotosu Gdynia, która w badanym okresie siedmiokrotnie zdobyła tytuł MP i trzykrotnie była wice-mistrzem Polski.

Większość badanych spółek uznawała się za kontynuatorów działalności klubów lub stowarzyszeń powołanych do życia kilkadziesiąt lat temu¹. Za każdy rok działalności klubowi przyznawano 0,3 pkt. Kluby o stuletniej tradycji uzyskiwały z tego tytułu następującą liczbę punktów: $100 \times 0,3 = 30$.

Maksymalną liczbę 30 punktów za popularność dyscyplin sportowych rozwijanych w poszczególnych klubach przyznawano tylko tym podmiotom, które uczestniczyły w rozgrywkach piłki nożnej (PN). Założono, że jej popularność w Polsce jest dwukrotnie wyższa niż popularność innych dyscyplin rozwijanych w badanych spółkach. Z tego względu wszystkim klubom sportowym, które uczestniczyły w rozgrywkach koszykarskich (K), piłki siatkowej (PS), hokeja na lodzie (H), piłki ręcznej (PR) oraz żużla (Ż), przyznano dwukrotnie niższą liczbę punktów z tego tytułu, czyli 15 punktów.

Na podstawie informacji zawartej w tabeli 6 można stwierdzić, że najbardziej rozpoznawalne kluby sportowe w Polsce o statusie spółek kapitałowych miały swoje siedziby w Warszawie (3), Krakowie (2), Wrocławiu (2), Gdyni (2), Poznaniu (1), Płocku (1), Bełchatowie (1), Lubinie (1), Jastrzębiu-Zdroju (1), Kędzierzynie-Koźlu (1), Zgorzelcu (1), Olsztynie (1), Rzeszowie (1), Cze-

¹ Do najstarszych klubów sportowych w Polsce należała Resovia założona w 1905 r. oraz MKS Cracovia i Wisła Kraków powołane do życia rok później.

stochowie (1), Toruniu (1), Tarnowie (1), Oświęcimiu (1), Zielonej Górze (1), Nowym Targu (1), Lesznie (1). Siedzibami tych klubów były najczęściej największe miasta w Polsce oraz miejscowości położone w największych okręgach przemysłowych (górnos Śląskim, krakowskim, wrocławskim, gdańskim, częstochowskim itp.). Niektóre mniejsze miejscowości, takie jak na przykład Leszno, były położone pomiędzy dwoma centrami gospodarczymi: Poznaniem i Wrocławiem. Inna mniejsza miejscowość – Nowy Targ, jest głównym ośrodkiem handlowym, komunikacyjnym i przemysłowym Podhala. Z kolei Zgorzelec i Oświęcim to miejscowości o ponad 800-letniej historii, położone na skrzyżowaniu wielu ciągów komunikacyjnych. Licząca ponad 115 tys. mieszkańców Zielona Góra, choć nie leży w obrębie wielkiego okręgu przemysłowego, jest miastem o bogatych tradycjach winiarskich i znanym ośrodkiem kultury.

Zakończenie

Z przeprowadzonych badań wynikają następujące wnioski:

1. Przedmiotem badań były profesjonalne organizacje sportowe o statusie spółek kapitałowych zajmujące się rozwijaniem sportu kwalifikowanego (wyczynowego). Do organizacji tych zaliczono kluby sportowe, ligi zawodowe oraz tak zwanych promotorów sportu zawodowego (np. gal bokserskich).

2. W latach 1989–2010, czyli od rozpoczęciu przeobrażeń systemowych w Polsce, utworzono w naszym kraju ponad 150 spółek kapitałowych w sporcie kwalifikowanym. Kluby sportowe o tym statusie prawnym uczestniczyły przede wszystkim w rozgrywkach piłkarskich, koszykarskich, siatkarskich i żużlowych.

3. W wyniku prowadzonych badań ustalono, że spółki kapitałowe w sporcie kwalifikowanym zakładano we wszystkich 16 województwach Polski, ale najwięcej tego typu podmiotów (w ujęciu ilościowym i procentowym) powołano do życia w województwach najbardziej rozwiniętych pod względem gospodarczym, czyli w Śląskim, mazowieckim, pomorskim, dolnośląskim, małopolskim oraz wielkopolskim.

4. W województwach najslabiej rozwiniętych pod względem gospodarczym w Polsce, czyli podkarpackim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim, lubuskim, podlaskim i opolskim, założono bardzo mało tego typu spółek.

5. Większość spółek kapitałowych w sporcie kwalifikowanym miała swoje siedziby na terenie powiatów grodzkich. Na jeden powiat grodzki przypadały niespełna dwie spółki (1,78). Zaledwie co ósmy powiat ziemski był miejscem lokalizacji tego typu podmiotów.

6. Spółki kapitałowe w sporcie kwalifikowanym zlokalizowano głównie na terenie dużych aglomeracji. W 16 miastach wojewódzkich rozpoczęło działalność ponad 70 tego typu podmiotów (blisko 46% wszystkich spółek). Ponad 110 miejscowości, w których zlokalizowano badane podmioty, miało status miast na prawach powiatu.

7. Najbardziej rozpoznawalne kluby sportowe w Polsce o statusie spółek kapitałowych najczęściej swoje siedziby miały w dużych aglomeracjach oraz na obszarach dużych okręgów przemysłowych.

8. Ponieważ najbardziej rozpoznawalne spółki kapitałowe w sporcie kwalifikowanym zlokalizowano w regionach i miejscowościach najbardziej rozwiniętych pod względem cywilizacyjnym (urbanizacyjnym, przemysłowym, kulturowym), to ich obecność można uznać za jeden z wyznaczników rozwoju lokalnego i regionalnego naszego kraju.

Załącznik

Zestawienie zbiorcze badanych spółek według miejscowości

Lp.	Nazwa spółki kapitałowej	Miejscowość siedziby spółki	Województwo
1	2	3	4
1.	3U SSA w Czeladzi	m. Czeladź	śląskie
2.	AZS Nysa SSA	m. Nysa	opolskie
3.	Arena SA	m. Bydgoszcz	kujawsko-pomorskie
4.	Arka Gdynia SA	m. Gdynia	pomorskie
5.	ASSECO Resovia SA	m. Rzeszów	podkarpackie
6.	AZS Koszalin SA	m. Koszalin	zachodniopomorskie
7.	Basket Kwidzyn SA	m. Kwidzyn	pomorskie
8.	Bobry SSA	m. Bytom	śląskie
9.	Bogmar Ceramed Bielsko-Biała SSA	m. Bielsko-Biała	śląskie
10.	Basketball Investments SA	Gdynia	pomorskie
11.	Bialski Klub Sportowy Stal Sp. z o.o	m. Bielsko-Biała	śląskie
12.	Centrum Piłkarskie Ptak SA	m. Rzgów	łódzkie
13.	Centrum Sportowe KS Podgórze Sp. z o.o	m. Kraków	małopolskie
14.	Częstochowski Klub Motocyklowy Włóknierz SA	m. Częstochowa	śląskie
15.	Dolcan Sport SA	m. Ząbki	mazowieckie
16.	Dwory Unia SSA	m. Oświęcim	małopolskie
17.	Ekstraklasa Polska Sp. z o.o.	Sopot	pomorskie
18.	Ekstraklasa SA	Warszawa	mazowieckie
19.	Ekstraliga Zużłowa Sp. z o.o.	Bydgoszcz	kujawsko-pomorskie

1	2	3	4
20.	FANSPORT Wisła Sp. z o.o	m. Wisła	śląskie
21.	Football Club Sp. z o.o.	m. Gdynia	pomorskie
22.	FC Lechia SA (Lechia – Olimpia)	m. Gdańsk	pomorskie
23.	Gedania SA	m. Gdańsk	pomorskie
24.	Gliwicki KS „Piast” SA	m. Gliwice	śląskie
25.	GKS Naprzód – 23 Rydułtowy SSA	m. Rydułtowy	śląskie
26.	GKS Wybrzeże SA	m. Gdańsk	pomorskie
27.	Górnicy Klub Sportowy Bełchatów SA	m. Bełchatów	łódzkie
28.	Górnicy Klub Sportowy Katowice SA	m. Katowice	śląskie
29.	Górniki Łęczna SA	m. Łęczna	lubelskie
30.	Górniki Radlin Sp. z o.o	m. Radlin	śląskie
31.	Górniki Wałbrzych SA	m. Wałbrzych	dołnośląskie
32.	Górniki Wałbrzych SSA – w likwidacji	m. Wałbrzych	dołnośląskie
33.	Górniki Zabrze SSA	m. Zabrze	śląskie
34.	Grono SSA	m. Zielona Góra	lubuskie
35.	Gwardia Wrocław SA	Wrocław	dołnośląskie
36.	Hutnik Kraków SSA	Kraków	małopolskie
37.	IKS Jeziorak SSA w likwidacji	Ilawa	warmińsko-mazurskie
38.	J.W.Construction – AZS PW SA	Warszawa	mazowieckie
39.	Jadar Sport SA Radom	Radom	mazowieckie
40.	Jagiellonia Białystok SA	Białystok	podlaskie
41.	JDJ Sport SSA	Poznań	wielkopolskie
42.	KKS Lech Poznań SA	Poznań	wielkopolskie
43.	Klub Golfowy Konstancin SA	Warszawa	mazowieckie
44.	Klub Koszykarski Polonia Warszawa SA	Warszawa	mazowieckie
45.	Klub Koszykarski ROW Rybnik Sp. z o.o.	Rybnik	śląskie
46.	Klub Piłkarski Legia Warszawa SA	Warszawa	mazowieckie
47.	Klub Piłkarski Polonia SSA	Warszawa	mazowieckie
48.	Klub Piłkarski Wersal Podlaski – Wasilków SA	m. Wasilków	podlaskie
49.	Klub Piłki Siatkowej Skra Bełchatów SA	m. Bełchatów	łódzkie
50.	Klub Sportowy – Andrzej Gawin SA	w. Królewska Wola	dołnośląskie
51.	Klub Sportowy AZS Częstochowa SA	m. Częstochowa	śląskie
52.	Klub Sportowy Carlos – Astol Jelenia Góra Sp. z o.o.	Jelenia Góra	dołnośląskie
53.	Klub Sportowy Jastrzębski Węgiel SA	Jastrzębie-Zdrój	śląskie
54.	Klub Sportowy Nad Wigrami Sp. z o.o.	w. Mikołajewo	podlaskie
55.	Klub Sportowy Piłkarski Polonia Warszawa SA	Warszawa	mazowieckie
56.	Klub Sportowy Piotrcovia SSA	w. Gutów Mały	łódzkie
57.	Klub Sportowy Polpak SA	w. Poedno	kujawsko-pomorskie
58.	Klub Sportowy Toruń Unibax SA	Toruń	kujawsko-pomorskie
59.	Klub Sportowy Widzew Łódź SA	Łódź	łódzkie
60.	Klub Szachowy Polonia Wrocław Sp. z o.o.	Wrocław	dołnośląskie
61.	Knock Out Promotions Sp. z o.o.	Warszawa	mazowieckie
62.	Knock Out Sp. z o.o.	Warszawa	mazowieckie
63.	Korona Kielce SA	Kielce	świętokrzyskie
64.	Koszykarski Klub Sportowy Turów Zgorzelec SA	Zgorzelec	dołnośląskie
65.	Koszykarski Klub Sportowy Poznań SSA	Poznań	wielkopolskie
66.	Koszykarski Klub Sportowy Zagłębie SSA	Sosnowiec	śląskie
67.	Koszykówka Mężczyzn SSA	Kraków	małopolskie
68.	Kotwica Kołobrzeg SA	Kołobrzeg	zachodniopomorskie
69.	KSP Polonia Warszawa SSA	Warszawa	mazowieckie
70.	KSZO SSA	Ostrowiec Świętokrzyski	świętokrzyskie
71.	Lang Team Sp. z o.o.	Warszawa	mazowieckie
72.	Largo SA	Warszawa	mazowieckie
73.	Lublinianka SA	Lublin	lubelskie

1	2	3	4
74.	Lech Basket PBG SA	Poznań	wielkopolskie
75.	Lech Basket Sp. z o.o	Poznań	wielkopolskie
76.	Lechia Gdańsk SA	Gdańsk	pomorskie
77.	Lechia Polonia Gdańsk SSA	Gdańsk	pomorskie
78.	ŁKS – BASKET Sp. z o.o	Łódź	łódzkie
79.	ŁKS SA	Łódź	łódzkie
80.	Luczniczka Bydgoszcz SA	Bydgoszcz	kujawsko-pomorskie
81.	Marma – Stal Rzeszów SA	Rzeszów	podkarpackie
82.	Mazowiecki Klub Sportowy SSA – w likwidacji	Pruszków	mazowieckie
83.	Miejski Klub Sportowy Cracovia SA	Kraków	małopolskie
84.	MKS Odra Wodzisław Śląski SA	Wodzisław Śląski	śląskie
85.	ZAKSA SA (Mostostal – Azoty SA)	Kędzierzyn-Koźle	opolskie
86.	Noteć Inowrocław SSA	Inowrocław	kujawsko-pomorskie
87.	Odra Opole SSA – w likwidacji	Opole	opolskie
88.	PBG Basket Poznań	w. Wysogotowo	wielkopolskie
89.	Pęclaw Junajtet SSA	w. Pęclaw	mazowieckie
90.	Piłka Siatkowa AZS – UWM SA	Olsztyn	warmińsko-mazurskie
91.	Piotrcovia SA	w. Gutów Mały	łódzkie
92.	Plomień SA	Sosnowiec	śląskie
93.	Pogoń SSA	Szczecin	zachodniopomorskie
94.	Pogoń Szczecin SA	Szczecin	zachodniopomorskie
95.	Polish Boxing Promotion Sp. z o.o	Warszawa	mazowieckie
96.	Polonia Bytom SSA – w likwidacji	Bytom	śląskie
97.	Polska Akademia Tenisowa SA	w. Sierosław	wielkopolskie
98.	Polska Liga Hokejowa Sp. z o.o.	Warszawa	mazowieckie
99.	Polska Liga Koszykówki Kobiet Sp. z o.o.	Wrocław	dolnośląskie
100.	Polska Liga Koszykówki SA	Warszawa	mazowieckie
101.	Polski Boks Zawodowy SA	Wrocław	dolnośląskie
102.	Polska Liga Siatkówki SA	Warszawa	mazowieckie
103.	Radomski Klub Sportowy Radomiak 1910 SA	Radom	mazowieckie
104.	Rekord SA	Bielsko-Biała	śląskie
105.	Ruch Chorzów SA	Chorzów	śląskie
106.	Sekcja Piłki Nożnej Widzew SSA	Łódź	łódzkie
107.	Śląski Klub Strzelecki ALFA Sp. z o.o	Siemianowice	śląskie
108.	Słupskie Towarzystwo Koszykówki SA	Słupsk	pomorskie
109.	SMS Sportowa Spółka Akcyjna	Łódź	łódzkie
110.	Somali SSA – w likwidacji	Poznań	wielkopolskie
111.	Sportino Inowrocław SA	Inowrocław	kujawsko-pomorskie
112.	SSA Imperial w Tychach	Tychy	śląskie
113.	SSA Hetman Energetyk w Zamościu	Zamość	lubelskie
114.	SSA Ostrów	Ostrów Wielkopolski	wielkopolskie
115.	SSA Pogoń w Rudzie Śląskiej w likwidacji	Ruda Śląska	śląskie
116.	Sporty Motorowe SA	Wrocław	dolnośląskie
117.	Spójnia Sp. z o.o.	Gdańsk	pomorskie
118.	SPR Lublin SA	Lublin	lubelskie
119.	SSA Podhale	Nowy Targ	małopolskie
120.	Stadnina Niepołomice Sp. z o.o	Niepołomice	małopolskie
121.	Stal Gorzów Wielkopolski SA	Gorzów Wlkp.	lubuskie
122.	Starogardzki Klub Sportowy SSA	Starogard Gdański	pomorskie
123.	Start SSA – w likwidacji	Łódź	łódzkie
124.	Szczakowianka SSA	Jaworzno	śląskie
125.	Śląsk Wrocław SSA	Wrocław	dolnośląskie
126.	Tom Boxing Team Sp. z o.o	Mińsk Mazowiecki	mazowieckie

1	2	3	4
127.	Toruńska Sportowa Spółka Akcyjna – w likwidacji	Toruń	kujawsko-pomorskie
128.	Towarzystwo Sportowe „Sokół” SA w Pniewach	m. Pniewy	wielkopolskie
129.	Tower Golf Club SSA	w. Zaskoczyn	pomorskie
130.	Trefl – Sportowa Spółka Akcyjna	Sopot	pomorskie
131.	Trefl Piłka Siatkowa Gdynia	Gdynia	pomorskie
132.	Trefl Piłka Siatkowa SA	Gdańsk	pomorskie
133.	Unia Leszno SA	Leszno	wielkopolskie
134.	Unia Tarnów SA w Tarnowie – w likwidacji	Tarnów	małopolskie
135.	Unia Tarnów Żużlowa SSA	Tarnów	małopolskie
136.	Volkswagen Racing Polska Sp. z o.o.	w. Zgłobice	małopolskie
137.	Wawel Kraków – Piłka Nożna SA	Kraków	małopolskie
138.	Wisła Kraków SA	Kraków	małopolskie
139.	Wisła Płock SA	Płock	mazowieckie
140.	WKS Śląsk Piłka Ręczna Sp. z o.o	Wrocław	dolnośląskie
141.	Włocławskie Towarzystwo Koszykówki SSA	Włocławek	kujawsko-pomorskie
142.	Wojas – Podhale SA	Nowy Targ	małopolskie
143.	Wojewódzki Klub Sportowy „Śląsk” Sp. z o.o	Wrocław	dolnośląskie
144.	Wojskowy Warszawski Klub Piłkarski „Legia” SA	Warszawa	mazowieckie
145.	Wrocławski Klub Sportowy Śląsk Wrocław SA	Wrocław	dolnośląskie
146.	Wrocławskie Towarzystwo Sportowe SA	Wrocław	dolnośląskie
147.	Zagłębie Lubin SA	Lubin	dolnośląskie
148.	Zagłębie SA	Sosnowiec	śląskie
149.	Zatoka Puck SSA (Luzino, Orkan Rumia SSA)	Gdynia	pomorskie
150.	Zawisza Bydgoszcz SA	Bydgoszcz	kujawsko-pomorskie
151.	Zawodowa Grupa Kolarska Mróz SSA	Borek Wlkp.	wielkopolskie
152.	Zielonogórski Klub Żużlowy SA	Zielona Góra	lubuskie
153.	Żużlowy Klub Sportowy Polonia Bydgoszcz SA	Bydgoszcz	kujawsko-pomorskie

Źródło: opracowanie własne.

Literatura

- Cajsel W., *Ustawa o sporcie kwalifikowanym. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2006.
- Ludność. Stan i struktura w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 30.06.2010 r. Informacje i opracowania statystyczne*, GUS, Warszawa 2010.
- Smoleń A., Pawlak Z., *Sportowe spółki kapitałowe w Polsce – w świetle baz danych Głównego Urzędu Statystycznego i Krajowego Rejestru Sądowego*, w: *Proces doskonalenia treningu i walki sportowej*, t. 6, red. A. Kuder, K. Perkowski, D. Śledziwski, PTNKF, Warszawa 2009.
- Smoleń A., Pawlak Z., *Analiza osiągnięć sportowych piłkarskich i koszykarskich spółek kapitałowych w Polsce w latach 1994–2010*, w: *Społeczno-edukacyjne oblicza współczesnego sportu i olimpizmu*, red. J. Nowocien, J. Chelmecki, AWF, PAO, Fundacja „Centrum Edukacji Olimpijskiej”, Warszawa 2010.
- Szafranek E., *Determinanty konkurencyjności regionów. Ujęcie teoretyczne i empiryczne*, Uniwersytet Opolski, Opole 2011.

Szromnik A., *Marketing terytorialny. Miasto i region na rynku*, wyd. III poprawione, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2010.

QUALIFIED SPORT AS A DETERMINANT OF LOCAL AND REGIONAL DEVELOPMENT

Summary

In modern regional policy qualified sport is perceived as one of determinants of competitiveness of towns and cities.

In the work there has been assumed a hypothesis that the most recognisable professional sports clubs are created in the most urbanised regions and towns.

The research has concerned 150 joint stock companies which have their seats in Poland. The choice of the 25 most recognisable clubs has been made on the basis of 3 criteria: of sports achievements, of tradition and of popularity of sports practiced in the clubs.

As a result of the research it has been found out that the most recognisable sports clubs – joint stock companies in Poland have their seats in: Warszawa (3), Kraków (2), Wrocław (2), Gdynia (2), Poznań (1), Płock (1), Bełchatów (1), Lubin (1), Jastrzębie-Zdrój (1), Kędzierzyn-Koźle (1), Zgorzelec (1), Olsztyn (1), Rzeszów (1), Częstochowa (1), Toruń (1), Tarnów (1), Oświęcim (1), Zielona Góra (1), Nowy Targ (1), Leszno (1). The seats of those clubs were usually the greatest agglomerations in Poland, cities placed in the greatest industrial centres, at crossroads of many communication routes, centres of culture and commerce which have traditions of several hundred years.

Translated by Piotr Rymarczyk